

KWIECIEŃ 2021

SPOSÓB NA LEKTURĘ

cykl spotkań online poświęconych pracy z lekturą - zdalnej i stacjonarnej w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej

TEMATYKA

2 kwietnia -
Międzynarodowy
Dzień Książki
Dla Dzieci

23 kwietnia -
Światowy Dzień
Książki i Praw
Autorskich

- *Escape room w genially na przykładzie lektury* - Małgorzata Grabowska
- *Kamishibai, teatr ilustracji* - Beata Malentowicz
- *Książka a film - konkurenci czy sprzymierzeńcy?* - Alina Dyrek
- *Bohater - Inny. Aspekty wielokulturowości we współczesnej literaturze dla dzieci i młodzieży* - dr hab. prof. UW. Dorota Michułka
- *Prawo autorskie dla bibliotekarza* - Anna Kokot Rutkowska

ESCAPE ROOM W GENIAL.LY NA PRZYKŁADZIE LEKTURY

Małgorzata Grabowska, nauczycielka
bibliotekarka, DBP we Wrocławiu

Czy możliwe jest połączenie nauki z zabawą, angażującą fabułą oraz serią logicznych zagadek, łamigłówek i zadań manualnych?

Jak najbardziej! Jednym z narzędzi nowoczesnej edukacji są od pewnego czasu escape roomy. Tego typu pokoje to w skrócie określony scenariusz i fabuła, której przejście wiąże się z rozwiązywaniem całej serii zagadek, łamigłówek, zadań analitycznych, czy wyzwań manualnych. A nic nie stoi na przeszkodzie, aby te scenariusze opierały się na dziedzinach takich, jak matematyka, fizyka, historia, geografia czy literaturoznawstwo.

Podczas warsztatu Małgorzata Grabowska pokazała w jaki sposób podjąć wyzwanie tworzenia ER na podstawie lektury (i nie tylko). ER krok po kroku:

- Ustalić cel
- Wymyślić historię
- Zaplanować narzędzia
- Zaplanować grę - schemat
- Zgromadzić materiały
- Realizacja
- Test

Prowadząca zaznaczyła, jak ważna jest fabuła gry - podstawą każdego ER powinna być historia, historia która wciągnie...

Następnie pokazała w jaki sposób tworzyć schemat projektu na bazie fabuły w zależności od wybranej wersji: ER liniowego lub wersji trudniejszej, kiedy zagadki kryją następne zagadki i do końca nie wiadomo co się wydarzy.

PRZYGODA Z ER W GENIAL.LY

Po krótkim wprowadzeniu na temat zasad przygotowania ER przeszła do programu genial.ly i zaprezentowała poszczególne funkcje aplikacji, które pozwalają na stworzenie wciągających projektów.

KAMISHIBAI, TEATR ILUSTRACJI

Beata Malentowicz, nauczycielka bibliotekarka, DBP we Wrocławiu

Kamishibai (jap. kami – papier, shibai - sztuka) - oznacza teatr obrazkowy lub inaczej teatr ilustracji. Jest to technika opowiadania, czytania wywodząca się z Japonii, wykorzystująca kartonowe plansze z obrazkami i tekstem oraz drewniany lub kartonowy parawan - butai.

Prelegentka podczas szkolenia przedstawiła pomysły na pracę z teatrykiem kamishibai. Podkreśliła, że każdy tworzy swój niepowtarzalny styl pracy z teatrykiem. Można zrobić spektakl z biletami, efektami świetlnymi i muzyką. Można też wykorzystać teatrzyk jako formę czytania w połączeniu z rozwijaniem kompetencji twórczości i kreatywności. Natomiast koniecznie trzeba pamiętać, że Kamishibai to jednak nie teatr, w którym aktor jest osobą pierwszoplanową. W Kamishibai to zawsze historia, którą czytamy, jest najważniejsza i to ona tworzy więź z publicznością. Inną cechą charakterystyczną opowieści Kamishibai jest ich tematyka – mówią one o sprawach ważnych, dotyczących życia i wartości, często są to historie o emocjach czy sensie otaczającego nas świata.

Propozycje wydawnictw:

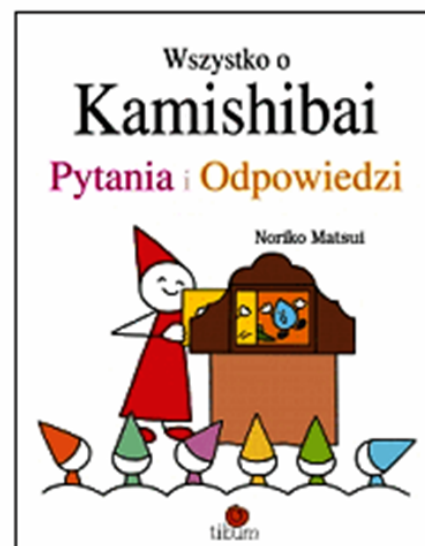

ZIELONA
grupa

Risprint

W drugiej części wystąpienia Beata Malentowicz zaprezentowała główne założenia filozofii kamishibai przedstawionej w książce Noriko Matsui pt. Wszystko o Kamishibai, z których najważniejsze to dwa magiczne sekrety: prawda o życiu przedstawiona przez autora oraz niezwykle przeżycia dzięki kamishibai w łączeniu dwóch światów: rzeczywistego i przedstawionego. Możliwość zastosowania tych wyjątkowych technik umożliwia niezwykle przeżycia:

- świat przedstawiony w opowieści przenika do przestrzeni świata rzeczywistego,
- silna koncentracja i uczucie wzajemnego porozumienia wyzwala ją k y ō k a n świata przedstawionego.

WSPÓLNE PRZEŻYWANIE - ENERGIA K Y Ō K A N

Podczas szkolenia omówiono także elementy wpływające na skuteczność kamishibai: praca obrazem i opowiadanie historii czy interakcja z widzami. Kamishibai pozwala uczestnikom „zanurzyć się” w temacie, wyrabia pozytywny stosunek do tradycji, świata, ludzi... I jeszcze pobudza wyobraźnię, kreatywność i pozwala dzieciom wykazać się uzdolnieniami, umożliwia przeżycie emocji, daje poczucie akceptacji uczniom słabszym i zwiększa ich motywację.

KSIAŻKA A FILM – KONKURENCI CZY SPRZYMIERZEŃCY?

Alina Dyrek, nauczycielka bibliotekarka,
DBP we Wrocławiu

O filmowych adaptacjach książek od lat toczą się dyskusje. Zwolennicy i przeciwnicy dzielą się na obozy, dyskusja nie ustaje, a wręcz nabiera rumieńców wraz z pojawianiem się kolejnych adaptacji. Im lepsza, im bardziej angażująca książka czy adaptacja tym bardziej rozbieżne opinie. Prelegentka zadała wiele pytań, na które podała propozycje odpowiedzi. Wybrane przedstawiamy:

“

Dlaczego filmy są lepsze od książek?

- oszczędność czasu - emisja filmu zazwyczaj nie przekracza dwóch godzin,
- dają skumulowane doznania,
- uwydatniają sceny akcji,
- kształtują wrażliwość estetyczną,
- dają szersze spojrzenie na tekst.

Ale też **aktualizuje problemy poruszane w książkach, zapewnia większe grono odbiorców.**

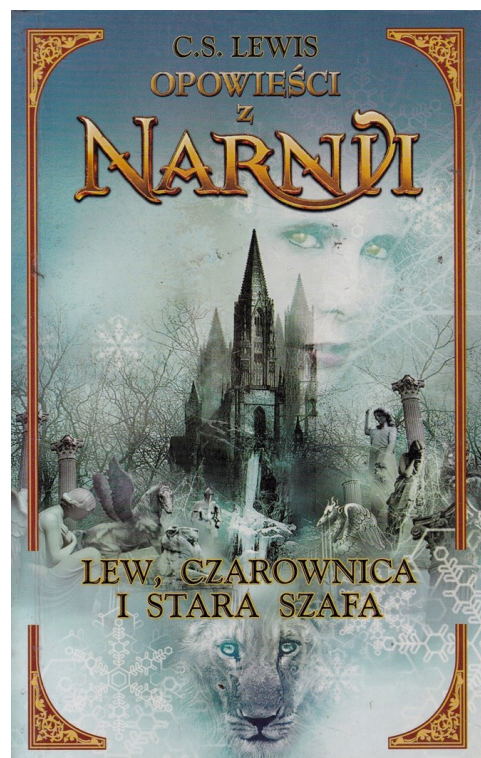

“

Dlaczego uważa się, że książki są lepsze od filmów?

- rozwijają wyobraźnię,
- pobudzają ciekawość, dostarczają informacji i ogromnej liczby szczegółów,
- dłużej trzymają w napięciu,
- pozwalają na wizualizację postaci, krajobrazu - właściwie wszystkiego,
- rozwijają empatię,
- i jeszcze wiele innych powodów.

Książki mają wiele zalet, ale chyba najważniejszą jest to, iż to czytelnik razem z autorem tworzy świat opisany w powieści.

ZAPROSZENIE DO NARNII - KSIĄŻKA A FILM

Kiedy adaptacja może rozczarowywać?

- w filmach część wątków i postaci jest pomijanych,
- zawierają zmiany w konstrukcji powieści,
- zmieniają wymowę powieści,
- film spłyca narrację,
- narzucana jest jedna wizja bohaterów, scenografii,
- nie oddaje całej atmosfery powieści.

Czy wierna adaptacja będzie dobrym filmem?

- najwierniejsza adaptacja nie zawsze jest adaptacją najlepszą, bo film i literatura rządzą się różnymi prawami,
- za udaną adaptację filmową uważa się film, w którym zręcznie i z pomysłem przeniesiono z pierwowzoru fabułę i bohaterów,
- adaptacja często prowadzi do skrótów, eliminacji wątków pobocznych i postaci dalszoplanowych, modernizacji i aktualizacji, zmian konstrukcyjnych,
- często jest to sprawą subiektywnego odczucia odbiorcy, który uznaje adaptację za duchowo wierną, gdy jest ona zgodna z jego oczekiwaniami, wyobrażeniami.

Jakie adaptacje odbiegają od literackich pierwowzorów?

- W jakiej warstwie się to dzieje? Wizualnej, czy znaczeniowej? Czy są to korzystne zmiany?
Porównaj:
- Łowca androidów: Philip K. Dick kontra Ridley Scott,
 - Lśnienie: Stephen King czy Stanley Kubrick,
 - Popiół i diament: Jerzy Andrzejewski vs Andrzej Wajda,
 - Czas apokalipsy (luźna adaptacja Jądra ciemności): Joseph Conrad a Francis Ford Coppola

W jaki sposób adaptacje wpływają na popularność książki?

- badania potwierdzają, że powstanie adaptacji filmowej powoduje większe zainteresowanie książkami (przeanalizowano trzy tytuły książek – „Wilk z Wall Street” Jordan Belfort, Robert M. Edsel "Obrońcy skarbów" i „Niezgodna” Veroniki Roth.)
- adaptacja filmu wpływa na zachowanie czytelników - najwięcej więcej sygnałów o czytaniu książek (dodawanie recenzji i dodawanie do przeczytanych książek, dyskusje) pojawiło się w okolicach daty premiery filmu.

JA - INNY

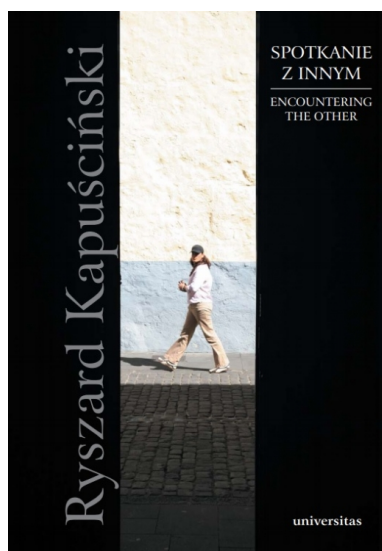
ASPEKTY WIELOKULTUROWOŚCI WE WSPÓŁCZESNEJ LITERATURZE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY JAKO POLEMIKA ZE STREFĄ CISZY”(TEORIA CZYTANIA EMPATYCZNEGO I PRAKTYKA ODBIORU)

dr hab. prof. UW. Dorota Michułka

MOTTO

„[...] Trzy możliwości stały
zawsze przed
człowiekiem, ilekroć
spotkał się z Innym: mógł
wybrać wojnę, mógł
odgrodzić się murem,
mógł nawiązać dialog”.

(R. Kapuściński, Spotkanie z
Innym jako wyzwanie XXI wieku,
[w:] idem, Ten Inny, s. 67)

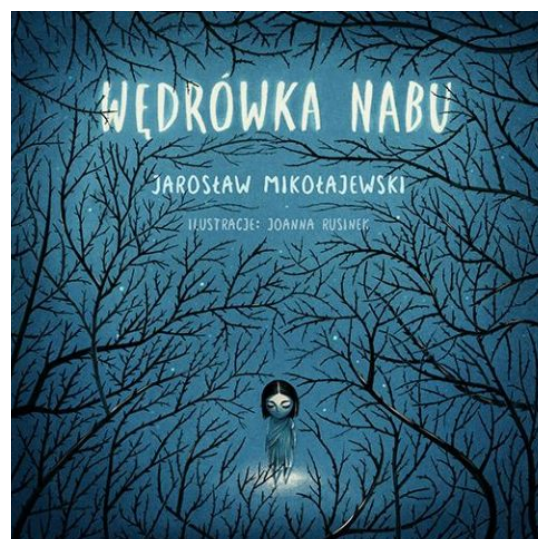
Podczas wykładu prelegentka omówiła **aspekty problematyki wielokulturowości w literaturze dla dzieci**, m.in. dylematy wielokulturowości i literaturę dla dzieci w szkolnej edukacji polonistycznej. Tematy: separacja, izolacja integracja, asymilacja (aspekty socjokulturowe, perspektywa psychologiczna i etyczna, polityka historyczna).

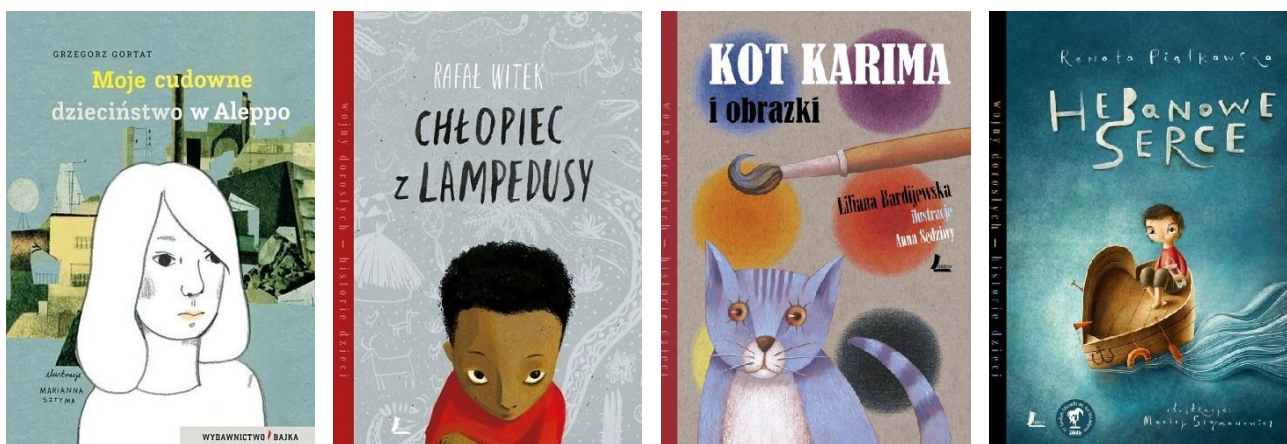
Przedstawiła **kategorie książek dla dzieci** - dialog kultur:

- utwory skoncentrowane wokół negatywnych emocji: strachu, lęku przed nieznanym,
- teksty podejmujące problematykę stereotypowego podziału na swoich i obcych, wpisanego w strukturę „my i oni” rozpatrywanego nie tylko na zasadzie zestawiania i porównania, ale także wydobywania zagadnienia „granic”, podziałów, konfrontacji i rywalizacji,
- historie eksponujące zagadnienia niezrozumienia innych kultur i społecznego wykluczenia ujmowanego w perspektywie separacji i izolacji,
- opowieści, które podejmują kwestie integracji i akomodacji, dostarczają wiedzy o innych kulturach, pomagają je zrozumieć i oswoić.

Prelegentka przedstawiała problematykę wielokulturowości zarysowaną we współczesnej literaturze polskiej dla dzieci i młodzieży. Jest ona od lat tematem debat społecznych dotyczących „strefy ciszy”, która panuje wokół pojęcia wielokulturowości. Zarówno we współczesnych tekstach literackich dla młodego odbiorcy, jak i w szkolnej edukacji kulturowej panował od lat wielki niedostatek zagadnień, które odnosiłyby się do obszarów związanych ze zrozumieniem innych kultur (w tym narodowych, etnicznych czy kultur mniejszości religijnych, np. kultury żydowskiej, kultur odległych geograficznie, np. krajów Azji, Afryki) oraz rozpoznawaniem stereotypowego myślenia dotyczącego postaci "Innego" (identyfikowanego tutaj z "Obcym": nieznanym, gorszym).

Zob. D.Michułka , B.Olszewska , *Polishness or Europeaness ? Adaptations of the classics in Polish textbooks after 1999 w: " Interlitteraria "*, pod red. J.Talveta, Tartu 2005

Dorota Michułka omówiła **nowe kompetencje nauczyciela w kontekście budowania „nowej tożsamości”**. Wymieniła:

- pluralizm z zasadą e pluribus unum („z wielości jedność”),
- kompetencje kulturowe oparte na rozumieniu społeczeństwa obywatelskiego i na religii obywatelskiej,
- działania odzwierciedlające proces: od polityki asymilacyjnej, związanego z dominacją kulturową w stronę interakcji i dialogu;
- integracja w połączeniu z działaniami pod hasłem melting pot (tygiel narodów),
- ideał społeczeństwa wielokulturowego opartego na polityce uznania (Ch.Taylor).

W drugiej części wykładu zaprezentowała wybrane przykłady literatury dla młodego odbiorcy i jej czytelnika wobec indywidualnych losów bohaterów.

Zainspirowani wykładem przygotowaliśmy stronę www z materiałami edukacyjnymi pt. Wielokulturowość.

Wielokulturowość Scenariusze Publikacje Projekty - Materiały Lektury

STRONA WWW NA TEMAT WIELOKULTUROWOŚCI

PRAWO AUTORSKIE W PRACY ZDALNEJ BIBLIOTEKARZA

Anna Kokot-Rutkowska, nauczycielka bibliotekarka, DBP we Wrocławiu

Prelegentka przeprowadziła wykład w formie odpowiedzi na wcześniej zadane przez uczestników pytania:

- Z jakich zasobów online można korzystać bez zgody twórców?
- Co z działalnością edukacyjną bibliotek?
- Czy można umieszczać w Internecie nagrania z czytania książek?
- Czy można publikować okładki książek?
- W jaki sposób przestrzegać prawa autorskiego na mediach społecznościowych?
- Co z ochroną wizerunku?

Prawo autorskie nie daje nam zawsze jasnych odpowiedzi, niestety...

Jeśli coś w Internecie jest niepodpisane, to nie znaczy, że prawo autorskie nie obowiązuje.

WAŻNE!

Nie ma specjalnego prawa autorskiego dla bibliotek, dla kultury w Internecie – zastosowanie mają zasady ogólne, które znamy z analogowej rzeczywistości.

Anna Kokot-Rutkowska podkreśliła, że powinniśmy nauczyć się filtrować sieć pod kątem oceny praw do wykorzystania, tak samo jak uczymy się oceniać źródła wiadomości.

Omówiła zagadnienie prawa autorskiego. Przytoczyła definicję i przybliżyła termin "utwór" - kiedy mamy do czynienia z utworem i kiedy jest on objęty prawem autorskim. Pokazała na przykładach rodzaje utworów.

W drugiej części wykładu przedstawiła miejsca w sieci, z których można bezpiecznie pobierać materiały do swoich prezentacji czy na strony internetowe.

“

Jako bibliotekarze możemy śmiało korzystać z?

- **z utworów, które sami stworzyliśmy**
- **z utworów udostępnianych na wolnych licencjach**
np. Creative Commons – każda z licencji ma jednak swoje wymagania i zawsze należy podpisać twórcę utworu
- **z utworów z domeny publicznej**
(czyli takich, których autorzy zmarli 70 lat temu) – należy jednak pamiętać o podpisaniu autora utworu,
- **z prawa cytatu,**
- **inne dozwolone użytki.**

Prelegentka przypomniała definicje, graficzną wizualizację oraz znaczenie: domeny publicznej, licencji Creative Commons, czyli pewnych praw zastrzeżonych. Pokazała również jak znaleźć otwarte zasoby w Internecie? Wyjaśniła pojęcia: dozwolony użytek edukacyjny, dozwolony użytek biblioteczny (nagrywanie fragmentów książek i upublicznianie ich online), prawo cytatu (możliwość przytaczania w całości lub we fragmentach opublikowanych już utworów). Uspokoiła wielu bibliotekarzy mówiąc, że linkowanie i embedowanie nie jest czynnością naruszającą prawo autorskie.

Wiele informacji na temat praw autorskich znajdą Państwo na stronie internetowej:

Prawo autorskie

i otwarte zasoby Internetu

Ustawa Definicje Strony WWW Materiały online Otwarte Zasoby Zestawienie

Ustawa - Prawo autorskie

Definicje

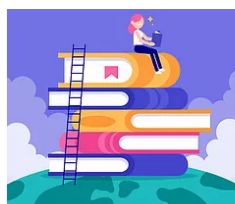
WWW

Scenariusze

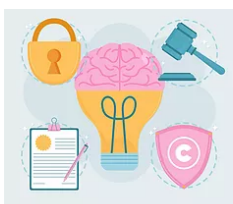
Artykuły

Publikacje

YouTube

Otwarte Zasoby

Zestawienie

WIPD

WEBowaq

STRONA WWW PRAWO AUTORSKIE